

İPA DERS

ŞEHİR OKULU

2 Kasım - 18 Aralık 2026

**KENTİN
UZANTILARI**
(URBANSCAPES)

**Umut
BURADA**

**İSTANBUL
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ**

**İstanbul
Planlama
Ajansı**

ŞEHİR OKULU – KENTİN UZANTILARI

Kentin Uzantıları: Şehir Merkezinin Ötesinde Düşünmek

Şehir Okulu; şehircilik, mimarlık, kentsel tasarım, peyzaj mimarlığı, tasarım ve ilgili disiplinlerde alternatif bir eğitim platformudur. Disiplinlerarası yaklaşımıyla kuramsal bilgiyi kent pratiğiyle bir araya getirir; katılımcıların İstanbul’u farklı ölçekler, sistemler ve deneyimler üzerinden yeniden düşünmelerini amaçlar.

2026 Güz Dönemi’nde Şehir Okulu, “Kentin Uzantıları: Şehir Merkezinin Ötesinde Düşünmek” teması etrafında şekillenmektedir.

Kent dediğimizde çoğu zaman binaları, sokakları, meydanları ve ulaşım ağlarını düşünürüz. Oysa bir şehrin varlığını sürdürebilmesi, görünen fiziksel çevrenin çok ötesine uzanan sistemlere bağlıdır.

Yediğimiz gıdanın üretildiği tarım alanlarından içtiğimiz suyun toplandığı havzalara; kullandığımız enerjinin üretildiği altyapılardan ürünlerin kente ulaştığı lojistik ağlara; ormanlardan kıyılara, kültürel üretim alanlarından atıkların ulaştığı tesislere kadar kent, sınırlarının çok ötesine genişleyen ilişkiler ağı içerisinde var olur.

Kentin Uzantıları, İstanbul’u yalnızca yapılaşmış alanları üzerinden değil; onu besleyen, yaşatan, üreten, taşıyan ve dönüştüren sistemler üzerinden okumayı amaçlayan disiplinlerarası bir Şehir Okulu programıdır.

Programın çıkış noktasını basit ama kapsamlı bir soru oluşturur:

“Şehir nerede biter?”

İstanbul üzerinden farklı kentsel sistemleri inceleyen program; katılımcıların kent ile kırsal alan, doğa ile yapılaşmış çevre, üretim ile tüketim ve merkez ile çeper arasında kurulan ilişkileri keşfetmelerini hedefler.

Bu kapsamda sekiz farklı ders/stüdyo; beden, teknoloji, su, gıda, ışık, ses, yeniden kullanım ve veri üzerinden kentin görünmeyen uzantılarını araştırır.

Program boyunca ders anlatımları, güncel örnek incelemeleri, haritalama ve veri çalışmaları, saha araştırmaları, yürüyüşler, atölyeler, konuk buluşmaları ve grup çalışmaları bir arada yürütülecektir.

Altı haftalık üretim sürecinin sonunda farklı derslerde ortaya çıkan çalışmaların bir araya gelmesiyle İstanbul’un farklı uzantılarını birlikte görünür kılan ortak bir sergi ve paylaşım süreci kurgulanacaktır.

6 HAFTALIK PROGRAM

2 Kasım - 18 Aralık 2026

	10.00 - 13.00	14.00 - 17.00
Pazartesi	Havzanın Eşiğinde Kenti Okumak (Datascape) Dr. Öğr. Üyesi A. Kaan Özgün	Kentsel İzler: Beden ve Bilme Biçimleri (Tracescape) Yasin Kağan Odabaşı
Salı	-	-
Çarşamba	Kentin Gıda Coğrafyaları (Foodscape) Serim Dinç	Kentin Dijital Katmanı (Techscape) TechIstanbul *
Perşembe	Kentte Suyun Halleri (Waterscape) Urban.koop *	-
Cuma	Yeniden Kullanımın Kentsel Bağlamı (Adaptivescape) Selen Aksoy	-
Cumartesi	Kentin Işığı (Lightscape) Faruk Uyan	Kentin Sesleri (Soundscape) Çisel Karacebe

*Detaylı yürütücü bilgilerine ilgili dersin detay sayfasından ulaşabilirsiniz.

Havzanın Eşiğinde Kenti Okumak (Datascape)

Dr. Öğr. Üyesi A. Kaan Özgün
Peyzaj Mimarı / Öğretim Üyesi

Dersin Ön Koşulları

Katılımcıların kent, mekân ve veri ilişkisine ilgi duymaları, iki saha yürüyüşünü ders dışında gerçekleştirebilecek zamanı ayırabilmeleri ve grup çalışmasına açık olmaları beklenmektedir. Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) bilgisi ön koşul değildir; ihtiyaç duyulan beceriler ders içinde adım adım kazandırılacaktır. Katılımcıların QGIS kurulu bir dizüstü bilgisayar ve Mergin Maps uygulaması yüklenebilen bir akıllı telefonla derse katılmaları gerekmektedir; kurulum online tanışma oturumunda birlikte yapılacaktır. Teknik adımları kendi başına derinleştirmek isteyen katılımcılar için adım adım bir QGIS rehberi ve video kaynakları ayrıca paylaşılacaktır. Şehir ve bölge planlama, mimarlık, peyzaj mimarlığı, iç mimarlık ve tasarım disiplinlerinin yanı sıra sosyoloji, coğrafya, sanat tarihi ve ilgili alanlardan mezunların başvurusu teşvik edilir; çalışma grupları farklı disiplinlerden katılımcıları bir araya getirecek şekilde oluşturulacaktır.

Dersin İçeriği

Datascape, “Şehir nerede biter?” sorusunu İstanbul’u besleyen en eski sistemlerden biri olan su üzerinden sorar. Su, kentin idari sınırlarını, imar planlarını ya da parsel çizgilerini tanımaz; yerçekimine uyarak sırtların ve vadilerin belirlediği havza sınırları içinde hareket eder. Bu doğal eşikler binlerce yılda oluşur; kentsel sınırlar ise ekonomik ve politik önceliklerle sürekli yeniden çizilir. Ders, bu iki sınır sistemi arasındaki uyumu ve çatışmayı Ayamama Deresi havzası üzerinden okumayı amaçlar.

Ders boyunca aynı eşik üç farklı veriyle okunur: Sayısal yükseklik modelinden türetilen doğanın verisi, İBB ve İPA tarafından paylaşılan kentin verisi ve katılımcıların saha yürüyüşlerinde kendi bedenleriyle ürettikleri deneyimin verisi. Katılımcılar, havzanın talveg hattı boyunca uzanan ortak bir ana transekt üzerinde, her grup havzanın farklı bir bölümünü enine kesen bir transekt üzerinde çalışır. Psikocoğrafya yöntemiyle yapılan yürüyüşler Mergin Maps aracılığıyla konum, zaman, fotoğraf ve gözlem kayıtlarına dönüştürülür; böylece öznel deneyim

karşılaştırılabilir bir veri setine çevrilir. Havza tek bir çizgi olarak değil, bölgesel ölçekten parsel ölçeğine uzanan iç içe alt havzalar ve dere hiyerarşisi olarak ele alınır; katılımcılar bu yapının modelde seçilen eşik değerine göre nasıl değiştiğini kendileri deneyimler.

Ders, haritalamayı tarafsız bir belgeleme aracı olarak değil, eleştirel ve kurgulayıcı bir araştırma yöntemi olarak ele alır. Hazır verinin de belirli bir konumdan, belirli bir ölçekte ve belirli varsayımlarla üretildiğini görünür kılar. Çalışmalar, farklı disiplinlerden katılımcıların oluşturduğu gruplarca yürütülür ve her grubun bir A1 poster ile sonuçlandığı çalışmalar, havza boyunca yan yana getirilerek kolektif bir okuma oluşturur.

Dersin Kazanımları

Katılımcılar;

- Kentsel bir soruyu mekânsal olarak sınanabilir bir hipoteze dönüştürebilir.
- QGIS'te farklı veri türleriyle (vektör, raster, GeoPackage) çalışabilir; sayısal yükseklik modelinden havza sınırları ve kesit profili üretebilir.
- İç içe alt havzaları ve dere hiyerarşisini (Strahler) okuyabilir; model parametrelerinin (eşik değeri) sonucu nasıl değiştirdiğini açıklayabilir.
- Mergin Maps ile bir saha gözlem protokolü uygulayarak konum, zaman ve fotoğraf temelli veri üretebilir.
- Doğal eşikler (sırt, vadi, havza) ile kentsel sınırlar (imar, parsel, altyapı) arasındaki ilişkiyi farklı ölçeklerde okuyabilir.
- Resmi veri ile bedensel deneyimden üretilen veriyi karşılaştırarak her iki veri türünün sınırlarını eleştirel biçimde değerlendirebilir.
- Bulgularını ortak bir kartografik dil (ölçek, lejant, konum haritası) ile bir sentez haritasına ve posterlere dönüştürebilir.
- Farklı disiplinlerden oluşan bir ekip içinde rol paylaşarak ortak bir araştırma ürünü geliştirebilir.

Dersin Kontenjanı

20 Katılımcı

Online Tanışma (26 - 30 Ekim) - Online

- Dersin sorusu ve yöntemi: Aynı eşiği üç veriyle okumak
- QGIS ve Mergin Maps kurulumu
- Çalışma gruplarının ve grup içi rollerin paylaşılması

Aktivite: Mergin Maps ile ilk test kaydının yapılması

1. HAFTA

Şehir Nerede Biter? Havza, Sırt ve Eşik

- Havza, sırt ve vadi: Kentin derin yapısı
- Doğal ve yapay sınırlar; kesit ile kenti okumak
- Haritalama bir araştırma yöntemi olarak
- QGIS'e giriş: Veri türleri, koordinat sistemleri, sayısal yükseklik modeli, iç içe havzalar ve dere hiyerarşisi

Aktivite: Her grubun kendi transektini çizmesi, kesit profilinin çıkarılması ve hipotez kartı ile eşiklerin sahada nerede hissedileceğinin tahmin edilmesi

2. HAFTA

Veri Verilmez, Alınır

- Verinin yerelliği: Her veri bir konumdan ve bir varsayımla üretilir
- Psikocoğrafya ve kentin duygusal haritaları
- Havza sınırının parametreye bağlılığı: Aynı yükseklik modeli, farklı eşik, farklı havzalar
- Mergin Maps ile saha gözlem protokolü: Kategoriler, fotoğraf kuralları, güvenlik

Aktivite: Buruşuk kâğıt havza maketi; eşik değerini seçerek havzanın QGIS'te yeniden üretilmesi; İBB/İPA verilerinin transekt üzerine yerleştirilmesi ve İPA Kampüs'te pilot saha kaydı

3. HAFTA

Yürüyüşün İlk Verisi - Online

- İlk yürüyüş kayıtlarının birlikte incelenmesi
- Tahmin edilen ve kaydedilen eşiklerin karşılaştırılması
- Gözlem protokolünün düzeltilmesi; grupların forma kendi kategorilerini eklemesi

Aktivite: Güncellenmiş formla ikinci yürüyüşün planlanması

4. HAFTA

Bedenin Kaydı: Eğim, Ritim, Eşik

- GPS izinden ölçüte: Yürüme hızı, duraklama, rota sapması
- Eğim ve beden: eşik nerede hissediliyor, DEM onu nerede gösteriyor?
- Parsel ölçeğinde mikro kesit: Suyun yolu ile kadastro

Aktivite: İki yürüyüşün karşılaştırılması ve grup bulgularının kısa sunumu

5. HAFTA

Doğa, Kent ve Beden Aynı Kesitte

- Doğanın, kentin ve bedenin verisini tek bir sentez kesitinde buluşturmak
- Ortak kartografik dil: Ölçek, lejant, konum haritası, okuma sırası
- “Ne değişebilir?": Havza eşiğini gözetten mavi-yeşil altyapı yaklaşımları

Aktivite: Sentez kesitinin ve poster taslağının hazırlanması

6. HAFTA

Havza Boyunca Kolektif Okuma

- Posterlerin havza boyunca, üst havzadan kıyıya sıralanması
- Grup posterlerinin kritiği ve bulgular panelinin güçlendirilmesi
- Sunum provası

Aktivite: Posterlerin tamamlanması

Final Sunumları

Grupların A1 posterlerini sunması ve Ayamama havzası boyunca kolektif bir tartışma: Şehir Nerede Bitiyor?

Kentsel İzler: Beden ve Bilme Biçimleri (Tracescape)

Yasin Kağan Odabaşı

Mimar / Akademisyen

Dersin Ön Koşulları

Kent, mekân, beden ve gündelik yaşam üzerine düşünmeye ve üretmeye ilgi duyan lisans/lisansüstü öğrenciler ile genç profesyoneller derse başvurabilir. Program farklı disiplinlerden katılımcıların bir arada çalışmasına açıktır. Herhangi bir yazılım ya da teknik uzmanlık ön koşulu bulunmamaktadır. Katılımcıların kısa okumaları takip etmeleri, grup çalışmalarına katılmaları ve saha ile beden temelli uygulamalarda aktif rol almaları beklenir.

Dersin Amacı

Tracescape, kentsel mekânı gündelik hareket, algı, ritim, temas, çevresel koşullar ve maddi izler üzerinden araştıran bir ders ve atölye serisidir. Program, bedenın mimarlık ve kent düşüncesindeki konumunu tarihsel, toplumsal, duyuşal ve hesaplamalı perspektiflerle birlikte değerlendirir.

Altı hafta boyunca beden; ölçü kuran bir referans, kültürel pratiklerin taşıyıcısı, ritim ve karşılaşma üreten bir aktör, çevresel uyarınları algılayan bir sistem ve kentsel bilgi üreten bir araştırma aracı olarak ele alınır.

Ders, kentsel bilginin farklı üretim biçimlerini tartışmaya açar. Anlatı ve kolektif anlamı taşıyan mythos, açıklama ve gerekçelendirme biçimi olan logos, bedensel duyumsamaya işaret eden aisthesis ve tekrar eden eylemlerle kurulan ritüel/pratik, kentin farklı katmanlarını görünür kılan dört ayrı bilgi alanı olarak kullanılır. Bu dört kavram, bedenın kentte bıraktığı izlerin nasıl gözlemlendiğini, yorumlandığını ve temsil edildiğini birlikte sorgulamak için kullanılır.

Kuramsal içerik her hafta bir uygulama ile sınanır. Hareket, duraksama, yönelim, temas, ses, ışık, sıcaklık, yüzey ve malzeme gibi olgular sahada gözlemlenir; katılımcılar bu gözlemleri farklı temsil araçlarıyla kayda geçirir. Sürecin sonunda oluşan işler ortak bir “İz Atlası” ve sergi düzeninde bir araya getirilir.

Dersin İçeriği

Ders boyunca kullanılan kavramsal akış, kenti farklı bilme biçimlerinin birbirine değdiği bir alan olarak kurar. Ritüel bu yapı içinde teoriden bedene geçişi sağlayan temel eşiklerden biridir. Mythos, anlatı ve ortak anlamı; ritüel/praxis, bu anlamın tekrar eden bedensel eyleme dönüşmesini; ritim, tekrarın zamansal ve kolektif bir örüntü kazanmasını; iz ise eylemin mekânda bıraktığı okunabilir kaydı ifade eder. Logos bu izi açıklar, ilişkilendirir ve gerekçelendirir; aisthesis ise beden aracılığıyla duyumsayarak bilme hattını açar. Aisthesis kavramı dördüncü haftada Pallasmaa, Gibson ve Uexküll ile yeniden ele alınır.

Dersin Kazanımları

- Beden-mekân ilişkisini tarihsel, fenomenolojik, toplumsal ve çevresel bağlamlarda tartışır.
- Hareket, ritim, temas, yönelim ve duyuşal göstergelere bakarak kentsel deneyimi gözlemlene becerisi geliştirir.
- Kent imgesi, gündelik pratik, ritüel, affordance ve embodied cognition gibi kavramları kentsel saha çalışmalarıyla ilişkilendirir.
- Kentsel bilginin anlatı, ölçüm, duyumsama ve bedensel pratik gibi farklı biçimlerde üretilebildiğini karşılaştırmalı olarak tartışır.
- Farklı disiplinlerin aynı kentsel olguyu hangi yöntemlerle tanımladığını ve temsil ettiğini karşılaştırır.
- Saha notlarını harita, hareket notasyonu, diyagram, görsel arşiv ve materyal örneği gibi farklı formatlara dönüştürür.
- Ölçüm, yorum ve temsil arasındaki ilişkiyi eleştirel biçimde değerlendirir.
- Kolektif bir kentsel iz atlasının üretim ve sergileme sürecine katkı sunar.

Dersin Kontenjanı

16 Katılımcı

1. HAFTA

Bir Kenti Nasıl Biliriz? — Beden, Ölçü, Mythos ve Logos

Kenti ölçerek mi, anlatarak mı, deneyimleyerek mi, tekrar ederek mi biliriz?

- Richard Sennett'in "Ten ve Taş" kitabından beden, kamusal yaşam ve kentin tarihsel olarak anlamlandırılması
- Mythos: Toplumsal anlamı, hafızayı ve ortak dünyayı kuran anlatısal bilgi
- Logos: Gözlemi açıklama, ilişkilendirme, gerekçelendirme ve sorgulamaya açma biçimi; logon didonai fikrine dayanarak "bir açıklamanın hesabını verebilmek"
- Ritüel: Toplumsal anlamın tekrar eden bedensel eylemler aracılığıyla mekânsallaşması
- Vitruvius'ta beden, oran ve mimari ölçü ilişkisi
- Kevin Lynch ile kent imgesi, okunabilirlik, yol, sınır, bölge, düğüm ve işaret öğeleri
- Merleau-Ponty ve "Beden ve Anlam" seçkilerinde yaşanan beden, algı ve mekânsallık

2. HAFTA

Ritüel, Beden Teknikleri ve Kolektif Mekân

Anlam tekrar eden beden hareketleriyle nasıl mekânsallaşır?

- Marcel Mauss ile beden teknikleri ve öğrenilmiş gündelik hareketler
- Victor Turner ile ritüel, geçiş ve eşik/liminality kavramları
- Harvey Whitehouse ile ritüel, tekrar, taklit ve topluluk oluşumu
- Mythos ritüele, ritüel tekrara, tekrar ritime, ritim ize dönüşür
- Kamusal davranış, senkronizasyon ve bedensel düzen üzerine kısa vaka okumaları

3. HAFTA

Gündelik Hayat, Ritim ve Sapma

Kent davranışı nasıl yönlendirir; beden bu düzeni nasıl dönüştürür?

- Henri Lefebvre ile gündelik hayat, ritim ve zaman katmanları
- Michel de Certeau ile yürüme, taktik ve gündelik mekânsal kullanım
- Michel Foucault'da düzen, gözetim ve mekânsal davranış ilişkisi
- Ritüelden gündelik pratiğe geçiş: Tekrarın olağan yaşam içindeki mekânsal karşılıkları
- Kevin Lynch'in rota ve düğüm kavramlarının sahada yeniden okunması

4. HAFTA

Duyusal Kent ve Görünmeyen Kuvvetler

Aisthesis: Beden çevreyi nasıl bilir?

- Aisthesis: Duyumsama ve beden aracılığıyla bilme
- Juhani Pallasmaa ile çok duyulu mekânsal deneyim
- James J. Gibson ile affordance ve çevrenin eylem olanakları
- Jakob von Uexküll ile Umwelt ve organizma-çevre ilişkisi
- Işık, ses, sıcaklık, hava hareketi, yüzey, sürtünme ve malzeme temelinde fiziksel/biyolojik okuma

5. HAFTA

İz, Veri ve Temsil

Bir izi nasıl açıklanabilir ve paylaşılabılır bilgiye çeviriyoruz?

- Logos'a dönüş: Gözlem, açıklama, kanıt ve gerekçelendirme
- Francisco Varela, Evan Thompson ve Eleanor Rosch ile embodied/enactive cognition
- Rudolf Laban'da hareket niteliği, efor ve notasyon
- Gözlem, ölçüm, yorum ve temsil arasındaki dönüşüm
- Niteliksel bedensel deneyimin hesaplamalı düşünme ve veri üretimiyle kesişimi
- Ölçülebilen şeyle bilinen şey arasındaki fark

6. HAFTA

Tracescape: Bir Kenti Nasıl Biliriz?

Mythos, logos, aisthesis, ritüel ve iz birlikte nasıl bir kent bilgisi üretir?

- İlk beş haftanın kavram ve yöntemleri birlikte değerlendirilir
- Kent imgesi, hareket, ritüel, ritim, duysal deneyim, malzeme ve veri katmanları birbiriyle ilişkilendirilir
- Temsil biçimleri karşılaştırılır ve ortak bir anlatı düzeni kurulur
- Mythos – Hangi anlatı/anlam?
Logos – Hangi gözlem/kanıt?
Aisthesis – Hangi duysal deneyim?
Ritual/Praxis – Hangi eylem/tekrar?
Trace – Mekanda ne kaldı? Sorularının ortak değerlendirme çerçevesi olarak kullanılması

Kentin Gıda Coğrafyaları (Foodscape)

Serim Dinç

Şehir Plancısı / Araştırmacı

Dersin Ön Koşulları

Belirli bir disiplin şartı aranmamaktadır. Ders; kentlere, gıdaya, tarıma, ekolojiye, planlamaya, mimarlığa, peyzaja, tasarıma ve ilgili alanlara ilgi duyan lisans ve yüksek lisans öğrencilerine ve yeni mezunlara açıktır. Katılımcıların çizim, haritalama, fotoğraf, grafik tasarım ya da video/ses kaydı gibi görsel temsil biçimlerinden en az birine temel düzeyde hâkim olmaları beklenmektedir. Katılımcıların İstanbul'un kentsel ve kırsal coğrafyalarına ilgi duymaları, tartışmalara ve grup çalışmalarına etkin katılmaları, saha çalışmalarına ve kolektif sergi sürecine katkı sunmaları beklenmektedir.

Dersin Temel Sorusu

Gıdayı takip edersek, İstanbul nerede biter?

Foodscape, gıdayı kente yalnızca tüketilmek üzere gelen bir unsur olarak değil, İstanbul'u üretken bir coğrafya olarak okumanın aracı olarak ele alır. Tarım alanları, bostanlar, kırsal yerleşimler, su, ekolojik sistemler, altyapı, emek, pazar, tüketim ve kentsel gelişme, kentin gıda peyzajının birbirine bağlı bileşenleridir. Böylece dönemin “Şehir nerede biter?” sorusu, katılımcıların mekânsal olarak araştırabileceği bir soruya dönüşür.

Dersin Amacı ve İçeriği

Foodscape, İstanbul'u gıdanın üretilmesinde ve kentsel yaşamın sürdürülmesinde rol oynayan mekânsal, ekolojik, toplumsal ve politik ilişkiler üzerinden inceler. Ders, kenti kırımdan ayrılmış ve sınırları belli bir yerleşim olarak görmeye karşıdır; kentsel ve kırsal peyzajlar, gıda üretimi, tarım alanları, ekolojik sistemler, altyapı, emek ve tüketim arasındaki ilişkilerle kurulan metropoliten bir coğrafya olarak ele alır.

İstanbul'u bir laboratuvar olarak kullanan derste katılımcılar, yoğun kentsel mahallelerin içindeki bostanlardan metropolün çeperindeki tarım alanlarına uzanan farklı gıda üreten peyzajları inceleyeceklerdir. Kentleşmenin tarım alanlarını ve kırsal geçim biçimlerini nasıl dönüştürdüğüne ve gıda üretiminin, kentin alışlagelmiş temsillerinde görünmeyen ilişkileri nasıl görünür kıldığına özellikle odaklanılacaktır.

Ders; kentsel politik ekoloji, gıda sistemleri, mekânsal planlama ve tasarım perspektiflerini bir araya getirir. Kavramlar ve vaka çalışmaları; haritalama, saha gözlemi, uygulayıcılarla buluşmalar ve ortak mekânsal araştırmayla birlikte yürütülür.

Katılımcılar altı hafta boyunca malzeme toplayacak ve üretecektir. Her hafta üretilen haritalar, fotoğraflar, çizimler, saha notları, görüşmeler ve diyagramlar numaralı birer İZ olarak birikecek ve adım adım ortak bir Foodscape sergisine dönüşecektir.

Dersin Kazanımları

Katılımcılar;

- Foodscape ve ilişkili kavramları öğrenir ve gıdayı kentsel coğrafyayı okumanın bir aracı olarak kullanır.
- Kentsel gıda sistemleri ve kentsel politik ekoloji hakkında temel bir anlayış geliştirir; bu yaklaşımları mekânsal planlama ve tasarımla ilişkilendirir.
- İstanbul'u bir kır-kent sürekliliği olarak tanır ve değerlendirir.
- Kentsel ve kent çeperi tarımının farklı biçimlerini tanır ve İstanbul'daki bostanların rolünü eleştirel olarak inceler.
- İstanbul'da kentleşme, arazi dönüşümü ve tarımsal üretim arasındaki ilişkileri analiz eder.
- Gıda üretimi, ekolojik sistemler, altyapı, emek, dağıtım ve tüketim arasındaki ilişkileri farklı ölçeklerde izler.
- Gıda üreten peyzajları haritalama, fotoğraf, çizim, görüşme, saha notu ve mekânsal analiz aracılığıyla gözlemlene ve belgeleme yöntemleri geliştirir.
- Saha araştırmasını görsel ve mekânsal anlatım biçimlerine dönüştürür.
- Altı hafta boyunca üretilen malzemeden ortak bir İstanbul Foodscape'i kurgular.

Dersin Kontenjanı

16 Katılımcı

1. HAFTA

İstanbul'u Gıda Üzerinden Okumak

- Foodscape nedir? Mekânsal sistemler olarak gıda sistemleri
- Üretim, dağıtım ve tüketim; kent-bölge ilişkileri
- Coğrafyayı okumanın bir yöntemi olarak gıda: İstanbul'u idari ve yapılaşmış sınırlarının ötesinde düşünmek

Atölye: İZ 01 · Kolektif Haritalama Atölyesi: Gıdamız Nereden Geliyor?

2. HAFTA

Kentte Üretmek: Kent Bostanı Saha Laboratuvarı

- Kentsel tarım ve İstanbul'da bostanların tarihi
- Yeşil alan ile gıda üretim alanı arasındaki fark; toprak mülkiyeti ve kullanımı
- Müşterekler, emek ve geçim, ekolojik bilgi; kentsel dönüşüm ve gelişme baskısı

Atölye: İZ 02 · Saha Haritalama Atölyesi: Bir Bostanın Anatomisi

3. HAFTA

Metropolün Kırsal Yüzü: İstanbul'da Tarım, Toprak ve Kentleşme

- Bir metropoliten bölgede "kırsal" nedir? Kent çeperi tarımı ve İstanbul'un tarım peyzajları
- Kentsel politik ekoloji ve kentsel metabolizma
- Kentsel gelişme, arazi kullanımı dönüşümü, altyapı ve değişen arazi değerleri
- Tarım ve su; kırsal geçim biçimleri; üretken peyzajların planlanması ve korunması

Atölye: İZ 03 · Dönüşen Toprak Haritalama Atölyesi: Üretken Toprak / Kentsel Toprak

4. HAFTA

Metropolün Kırsalında Gıda Üretmek: Kırsal İstanbul Saha Laboratuvarı

- Kırsal bir yerleşimi ilişkileri izleyerek okumak
- Gıda pratikleri ve değişen ekolojik koşullar
- Kır-kent ilişkileri

Atölye: İZ 04 · Kırsal İstanbul Saha Atölyesi: Üretken Bir Kesit

5. HAFTA

Foodscape'i İlişkilendirmek: Parçalardan Metropoliten İlişkilere

- Üretim, ekoloji, altyapı ve tüketimi birbirine bağlamak
- İlişkileri, çatışmaları, ödünleşmeleri ve dönüşümleri okumak
- Alternatif foodscape olasılıkları
- Sergi anlatıları için kısa bir temsil atölyesi: Ortak dil, ölçek ve format

Atölye: İZ 05 · Kolektif Foodscape Atölyesi: İlişkiler - Çatışmalar - Olasılıklar.

6. HAFTA

Foodscape'i Görünür Kılmak

- Beş hafta boyunca üretilenleri mekânsal ve görsel anlatılara dönüştürmek
- Kolektif düzenleme ve küratöryel kurgu
- Saha malzemelerini farklı ölçeklerde ilişkilendirmek

Atölye: Kolektif Sergi Üretim Atölyesi

Kentin Dijital Katmanı (Techscape)

**Prof. Dr.
Deniz Tunçalp**
İTÜ
Öğretim Üyesi

**Prof. Dr.
Mehmet Erçek**
İTÜ
Öğretim Üyesi

**Ceren
Bayraktar**
İBB Tech İstanbul
Girişimcilik Uzmanı

Hatice Ertüzün Kutlu
İBB Tech İstanbul
Direktör

Dr. Melike Akkaya
İBB Akıllı Şehir Şube Md.
Akıllı Şehir Uzmanı

Mine Dedekoca
İnovasyon ve Girişimcilik
Uzmanı

Nurseli Kultufan
İBB Tech İstanbul
Kıdemli Girişimcilik Uzmanı

Dersin Ön Koşulları

Kent yaşamına ve problemlere çözüm üretme merakı taşıyan lisans/lisansüstü öğrencileri ile yeni mezunlar derse başvurabilir. Programa katılmak için önceden girişimcilik veya iş dünyası deneyimine sahip olmak gerekmez; herhangi bir disiplinden ve teknoloji, girişimcilik ve inovasyon konularına ilgi duyan veya problemlere çözüm üretme isteği bulunan katılımcılar derse dahil olabilir. Katılımcılardan, süreç boyunca kendi girişim fikirlerini geliştirmeleri, haftalık uygulamalara aktif katılım sağlamaları ve son haftadaki sunuma hazırlanmaları beklenir.

Dersin Amacı

Techscape, İstanbul'un dijital uzantısı olan girişimcilik ekosistemini masaya yatıran bir Şehir Okulu dersidir. Bir fikrin nereden çıktığını, hangi kurumlardan destek aldığını, kiminle büyüdüğünü ve sonunda nasıl bir girişime dönüşerek kentle buluştuğunu katılımcılara uygulamalı bir formatta adım adım gösterir.

Altı hafta boyunca katılımcılar önce girişimciliği öğrenir ve bir probleme inovatif çözüm üretme yaklaşımını benimser, İstanbul'un girişimcilik ekosistemini (üniversiteler, kuluçkalar, kamu kurumları ve destek mekanizmaları) tanır, sonra kendi girişim fikirlerini bulup bir iş modeline dönüştürür. Sürecin sonunda bu fikri sunulabilir bir pitch'e taşırlar, atölyelerde prova ederler ve 7. hafta sergisinde katılımcılarla paylaşırlar.

Dersin Kazanımları

Katılımcılar;

- Girişimcilik kavramını ve temel yaklaşımlarını öğrenir.
- İstanbul'un girişimcilik ekosistemini ve bu ekosistemdeki temel aktörleri (üniversiteler, kuluçkalar, kamu kurumları, destek mekanizmaları) tanır.
- Bir probleme inovatif çözüm üretme yaklaşımını benimser ve bunu bir girişim fikrine dönüştürür.
- İş modeli kanvası (business model canvas) kurgulama becerisi kazanır.
- Akıllı şehir ve kent verisi kavramlarını, İBB'nin yürüttüğü çalışmalar üzerinden tanır.
- Girişim fikrini sunulabilir bir pitch'e dönüştürür ve bunu bir topluluk önünde sunma pratiği kazanır.

Dersin Kontenjanı

30 Katılımcı

1. HAFTA

Techscape'e Giriş: Kentin Dijital Yüzü

Bu haftada katılımcılar girişimcilik dünyasıyla tanışır ve önlerindeki altı haftalık yolculuğun çerçevesi çizilir. Ders kapsamı ve süreç anlatılır; kentin fiziksel sınırlarının ötesine uzanan dijital ve girişimcilik ağları ele alınır; girişimciliğin ne olduğu ve Tech İstanbul'un bu kavramı nasıl ele aldığı tartışılır. İBB'nin girişimcilik faaliyetlerine ve Tech İstanbul'un program ve faaliyetlerine genel bir bakış sunulur.

Aktivite: Katılımcılar 3. derse kadar üzerinde çalışacakları bir girişim fikri belirler.

2. HAFTA

Girişimcilik Ekosistemi: Kent Girişimcilikle Nasıl Büyür?

İkinci hafta, İstanbul'un girişimcilik sahnesinde kimin hangi rolü oynadığı gösterilir. Türkiye ve İstanbul girişimcilik ekosisteminin güncel görünümü ele alınır; üniversite-sanayi-kamu iş birliğinde yürütülen girişimcilik faaliyetleri incelenir; kuluçka merkezlerinin çalışma şekilleri ve sundukları destek mekanizmaları tanıtılır.

3. HAFTA

Kentin Görünmez Altyapısı: Veri ve Akıllı Şehir

Bu hafta, şehrin gözle görülmeyen dijital altyapısına odaklanır. İBB'nin akıllı şehir (smart city) vizyonu ve bu vizyonu hayata geçiren çalışmaları ele alınır; kentin fiziksel işleyişini dijital ortamda yeniden kuran Dijital İkiz uygulamaları ve herkesin erişimine açtığı Açık Veri politikaları, kentin görünmeyen girişimcilik ağını nasıl beslediği üzerinden tartışılır.

4. HAFTA

Fikirden İş Modeline Girişim İnşa Etmek

Katılımcılar bu haftada kendi fikirlerini somut bir iş modeline dönüştürmeye başlar. İş modeli kanvası (business model canvas) ile tanışılır ve katılımcılara bir girişim fikrini adım adım iş modeline dönüştürme becerisi kazandırılır.

Aktivite: Katılımcılar 5. derse kadar kendi iş modeli kanvaslarını hazırlar.

5. HAFTA

Girişim Fikri İnşa Etmek & Sunmak

Katılımcılar geliştirdikleri fikri, izleyiciyi ikna edebilecek bir sunuma dönüştürmeyi öğrenir. Bir fikri girişime dönüştürme adımları, etkili bir girişim sunumu (pitch deck) hazırlama ve sunum yapma (pitching) teknikleri ele alınır.

Aktivite: Katılımcılar bir sonraki hafta için kendi girişim fikirleriyle hazırladıkları sunumu getirir.

6. HAFTA

Sunum Atölyesi

Katılımcılar hazırladıkları girişim sunumunu sahnede prova eder, geri bildirim alır ve sergiye hazırlanır.

Final Sunumları

Sergi

Altı haftalık sürecin çıktıları, diğer Şehir Okulu dersleriyle birlikte sergide katılımcılar tarafından paylaşılır.

Kentte Suyun Halleri (Waterscape)

Ahmet Onur Altun

Urban.koop - Kurucu Ortağı
TEMA Vakfı - Şehir ve Bölge
Planlama Koordinatörü

Alp Arisoy

Urban.koop - Kurucu Ortağı
Kentsel Pratisyen / Araştırmacı

Batuhan Akkaya

Urban.koop - Kurucu Ortağı
Şehir Plancısı

Dr. Öğr. Üyesi Kumru Çılgın

MSGSÜ - Öğretim Üyesi
Şehir Plancısı

Onur Atay

Urban.koop - Kurucu Ortağı
Mimar / Kent Araştırmacısı

Sena Karahan

Mimar / Araştırmacı
Ses Sanatı Pratisyeni

Dersin Ön Koşulları

Kent, su, ekoloji ve kamusal mekân konularına ilgi duyan lisans/lisansüstü öğrencileri ile yeni mezunlar derse başvurabilir. Programa katılmak için önceden su politikaları, altyapı, ekoloji veya tasarım alanlarında deneyim sahibi olmak gerekmez; herhangi bir disiplinden suyun kentle kurduğu ilişkiye merak duyan, farklı düşünme ve üretme biçimlerine açık katılımcılar derse dahil olabilir. Katılımcılardan, süreç boyunca derslere aktif katılım sağlamaları, haftalık uygulamalarda (haritalama, yürüyüş, oyun, tartışma) yer almaları ve ders sonunda bireysel veya kolektif bir üretim ortaya koymaları beklenir.

Dersin Amacı

Suyun Halleri, suyu yalnızca bir kaynak, altyapı veya çevre yönetimi meselesi olarak değil; kentle, toplulukla, hafızayla ve mekânla kurduğu ilişkiler üzerinden ele alan bir Şehir Okulu dersidir. Suyun kentteki farklı hallerini (görünen ve görünmeyen, akan ve duran, hatırlanan ve unutulmuş) altı hafta boyunca farklı yöntemlerle takip eder. Altı hafta boyunca katılımcılar önce suyun hafıza, müşterekler ve kent yurttaşlığıyla ilişkisini kurar; ardından su politikalarını yerel bilgi ve topluluk deneyimleri üzerinden tartışır. İstanbul'un su tarihini rol yapma oyunu aracılığıyla deneyimler; su peyzajı ile sokak peyzajı arasındaki ilişkileri tasarım perspektifinden araştırır; kenti suyun sesi üzerinden dinler ve son olarak suyun kentlerin oluşumundaki kurucu rolünü teknolojik dönüşümle birlikte yeniden değerlendirir. Süreç boyunca her ders farklı bir format ve yöntemle yürütülür; böylece su, hem kavramsal hem mekânsal hem de duygusal düzeyde ele alınır.

Dersin Kazanımları

Katılımcılar;

- Suyu çok boyutlu bir kentsel mesele olarak okuma becerisi kazanır.
- Suyun hafıza, müşterekler ve kent yurttaşlığıyla ilişkisini tartışır.
- Su politikalarını yerel bilgi ve topluluk deneyimleri üzerinden eleştirel biçimde değerlendirir.
- İstanbul'un su tarihini ve altyapısını farklı aktörler ve dönemler üzerinden tanır.
- Su peyzajı, sokak tasarımı ve kamusal yaşam arasındaki ilişkileri tasarım perspektifinden araştırır.
- Kenti eleştirel dinleme, gözlem ve kayıt yöntemleriyle okuma pratiği geliştirir.
- Suyun kentlerin oluşumundaki kurucu rolünü tarihsel ve güncel bağlamda değerlendirir.
- Bireysel ve kolektif üretimler aracılığıyla suya dair yeni sorular üretir ve bu soruları kentin ortak gündemine taşır.

Dersin Kontenjanı

20 Katılımcı

1. HAFTA

Suyun Halleri: Hafıza, Müşterekler ve Kent Yurttaşlığı

Yürütücü: Kumru Çılgın

Ders kapsamında kolektif bir hafıza ve haritalama pratiği yürütülecektir. Katılımcıların kendi su hafızalarından hareketle suyun gündelik ve kolektif izleri takip edilecek; bu deneyimlerin kente aidiyet, müşterekler ve kent yurttaşlığıyla ilişkisi tartışmaya açılacaktır.

2. HAFTA

Suyun Halleri: Su Politikaları, Yerel Bilgi ve Dönüşüm

Yürütücü: Alp Arısoy

Ders, su politikaları ile yerel topluluklar arasındaki ilişkiye odaklanarak, su yönetimi ve kent ölçeğindeki büyük dönüşümlerin gündelik yaşam üzerindeki etkilerini tartışmayı amaçlamaktadır. Suyun kentte kimler için erişilebilir olduğu, kimlerin suya dair söz hakkından dışlandığı ve bu eşitsizliklerin mekânsal olarak nasıl üretildiği dersin temel tartışma eksenlerini oluşturacaktır. Urban.koop'un yakın dönemde tamamladığı Futures of Listening: Water Knowledge from Two Cities projesi bir vaka çalışması olarak ele alınacaktır.

3. HAFTA

Suyun Halleri: Suyun İzinde Bir Rol Yapma Oyunu

Yürütücü: Onur Atay

Oyun, İstanbul'un su tarihini ve altyapısını, rol yapma yöntemlerine dayanan karakter bazlı bir kart oyunu aracılığıyla ele almayı amaçlamaktadır. Oyun kapsamında katılımcılar, İstanbul'un suyla kurduğu ilişkinin farklı dönemlerini ve aktörlerini temsil eden karakterleri üstlenecektir. Su yolcuları, sakalar, subaşılar ve İSKİ memuru gibi figürler üzerinden suyun kim tarafından taşındığı, dağıtıldığı, denetlendiği ve yönetildiği tartışmaya açılacaktır.

4. HAFTA

Suyun Halleri: Su Peyzajı ve Sokak Peyzajı Arasında Yeni İlişkiler

Yürütücü: Batuhan Akkaya

Bu ders, suyun sokak ve kamusal mekânla kurduğu ilişkiyi katılımcıların kendi seçtikleri bir konu veya kentsel durum üzerinden birlikte düşünmeyi amaçlamaktadır. Yağmur suyu, yüzey ve yeraltı suları, gri su, kıyı ve dere sistemleri ile mevcut su altyapıları gibi farklı su türleri ve akışları üzerinden, suyun kentteki döngüsü ve gündelik yaşamla ilişkisi tartışmaya açılacaktır. Katılımcılar, seçtikleri kentsel durum üzerinden suyun sokak ölçeğinde nasıl bir tasarım meselesi haline gelebileceğini değerlendirecektir.

5. HAFTA

Suyun Halleri: Suyu Dinlemek, Kenti Duymak

Yürütücü: Sena Karahan

Disiplinlerarası eleştirel dinleme pratikleri örnekleri üzerinden, suyun kentte bıraktığı izler, ürettiği sesler ve farklı mekânlarla kurduğu ilişkiler takip edilecektir. Ders kapsamında “suyu takip eden” yürüyüşler gerçekleştirilecektir. Bu yürüyüşlerde insan ve insan olmayan bedenlerin mekânla kurduğu ilişkiler gözlemlenecek; kentin duyulan, duyumlanan ve deneyimlenen bir alan olarak nasıl okunabileceği araştırılacaktır.

6. HAFTA

Suyun Halleri: Suyun Varlığı, Kentin Oluşumu ve Teknolojik Dönüşüm

Yürütücü: Ahmet Onur Altun

Bu ders, suyu yalnızca bir kaynak ya da altyapı unsuru olarak değil; hem doğal hem kültürel bağlamda coğrafyayı ve kent mekânını şekillendiren bir varlık olarak ele almayı amaçlamaktadır. Suyun kentlerin ortaya çıkışındaki kurucu rolünden başlayarak, tarih boyunca yerleşim biçimlerini, ticaret yollarını, tarım pratiklerini ve kültürel peyzajları nasıl dönüştürdüğü tartışmaya açılacaktır. Nehir kıyılarında kurulan ilk yerleşimlerden su kemerlerine, sarnıçlardan modern arıtma tesislerine uzanan süreçte suyun kentleşmeyi nasıl yönlendirdiği incelenecektir.

Yeniden Kullanımın Kentsel Bağlamı (Adaptivescape)

Selen Aksoy

Mimar / Kentsel Stratejist

Dersin Ön Koşulları

Mimarlık, şehir ve bölge planlama, peyzaj mimarlığı, iç mimarlık, kentsel tasarım veya ilgili tasarım disiplinlerinden mezun ya da son sınıf öğrencisi olmak veya bu alanlarda lisansüstü eğitim alıyor olmak.

Dersin Amacı

Adaptive Scape, mevcut yapıların geleceğini, içinde bulundukları değişen kentsel bağlamla kurdukları ilişkiler üzerinden araştırarak veri odaklı bir araştırma stüdyosudur. Ders, mevcut yapıların adaptif yeniden kullanım potansiyelinin kent ölçeğinde nasıl okunabileceğini, değerlendirilebileceğini ve bu değerlendirmelerin dönüşüme ilişkin karar süreçlerini nasıl destekleyebileceği ile sonraki yaşam senaryolarını araştırmayı amaçlar. Adaptif yeniden kullanım bu çerçevede yalnızca mevcut bir yapıya yeni bir işlev verilmesi olarak değil, yapının ikinci hayatı ile değişen kent arasında yeniden kurulacak bir ilişki olarak ele alınır.

Artan konut ihtiyacı ile birlikte ofis ve alışveriş merkezi gibi mevcut yapı stoklarının dönüşümü, kentin yeni yapı üretmeden kendi içindeki kaynakları yeniden kullanabilmesinin olası yollarından biridir. Bu olasılık aynı zamanda hangi yapıların, hangi kentsel koşullar altında ve ne ölçüde dönüşmeye uygun olduğunun yeniden düşünülmesini gerektirir. Ders, bu belirsizliği ortadan kaldırmak yerine onu araştırmanın bir parçası olarak kabul eder.

Kentsel veri ise yapının geleceğini belirleyen kesin bir cevap olarak değil, kentte var olan ancak her zaman doğrudan görülemeyen ilişkileri ortaya çıkarmanın bir aracı olarak kullanılır. İstanbul'daki alışveriş merkezi ve ofis yapıları üzerinden yürütülecek çalışmalarla, adaptif yeniden kullanım için geliştirilen mevcut değerlendirme yöntemlerinin test edilmesi ve genişletilmesi; farklı kentsel veri ve ölçütlerin sürece dahil edilmesi ve yapıların konut amaçlı ikinci hayatlarının kentle kurabilecekleri yeni ilişkiler üzerinden yeni senaryolarla tartışılması amaçlanmaktadır.

Dersin Kontenjanı

15 Katılımcı

1. HAFTA

Adaptif Yeniden Kullanım Nedir?

Kentin yaşam döngüsü, değişen programlar ve azalan kullanımlar üzerinden adaptif yeniden kullanımın kuramsal çerçevesi tartışılacaktır.

2. HAFTA

Kentsel Bağlamda Adaptif Yeniden Kullanım

Kullanılmayan bir yapının ikinci hayatının içinde bulunduğu yakın çevresi ve kentin değişen koşullarıyla birlikte düşünülmesi tartışılacaktır.

3. HAFTA

Kentsel Bağlamın Verilerle Okunması

Kentin fiziksel olarak görünür olan yapısının ötesinde, veri aracılığıyla okunabilecek ilişkileri araştırılacak; kentsel bağlamın nasıl temsil edilebileceği tartışılacaktır.

4. HAFTA

Ölçülen Kent / Yaşanan Kent

İstanbul'dan seçilen alışveriş merkezi ve ofis yapıları, adaptif yeniden kullanım için geliştirilmiş mevcut veri odaklı değerlendirme yöntemleri üzerinden incelenecektir. Katılımcılar seçtikleri yapıyı yerinde gözlemleyecek, göstergeleri ve değerlendirme sonuçlarını karşılaştıracak; sonuçların yapının içinde bulunduğu gerçek kentsel koşullarla ne ölçüde örtüştüğünü sorgulayacaktır.

5. HAFTA

Verinin Ötesinde

Mevcut yöntemlerin neyi görünür kıldığı kadar neyi dışarıda bıraktığı, gözlemlenen farklı veri kaynakları ve ölçütler araştırılacak; katılımcılar seçtikleri yapılar için mevcut yöntemi yeni veri katmanlarıyla genişleterek alternatif değerlendirme yaklaşımları geliştirecektir.

6. HAFTA

Binaların İkinci Hayatı

Test edilen ve genişletilen değerlendirme yaklaşımları, seçilen yapıların konut amaçlı dönüşüm potansiyeli ve olası dönüşüm senaryoları ile tartışılacaktır.

Kentin Işığı (Lightscape)

Faruk Uyan

Mimar / Akademisyen

Dersin Ön Koşulları

Mimarlık, iç mimarlık, şehir ve bölge planlama, kentsel tasarım, peyzaj mimarlığı ve ilgili disiplinlerde lisans / lisansüstü öğrencileri ile yeni mezunların katılımına açıktır. Herhangi bir profesyonel aydınlatma yazılımı bilgisi gerekmemektedir; katılımcıların temel düzeyde tasarım/üretim programları becerilerinin olması beklenmektedir.

Dersin Amacı

Lightscape, ışığın kent mekânını nasıl şekillendirdiğini, kentsel kimliği nasıl dönüştürdüğünü ve gündelik yaşamı nasıl etkilediğini araştıran veri ve deneyim odaklı bir araştırma ve üretim stüdyosudur. Sürdürülebilir aydınlatma ilkelerinden hareketle kent aydınlatmasında var olan konular tartışılacaktır. Katılımcıların temel bir aydınlatma bilgisi edinip, kente ve çevreye ilişkin okumalarını ve fikir üretimlerini ışık bağlamında yapabilmeleri hedeflenmektedir. Altı haftalık sürecin sonunda stüdyo katılımcıları, İstanbul'un farklı bölgeleri için kentsel aydınlatma sorunlarını ortaya koyan ve çözüm üreten düşünceleri / projeleri ortaya çıkararak İstanbul'un bilgi birikimine katkı yapması amaçlanmaktadır.

Dersin Kontenjanı

15-20 Katılımcı

1. HAFTA

Işığın Anlamak & Temel Kavramlar

Mimari ve kentsel aydınlatmaya ilişkin görsel okumalar ve tartışmalar. Temel aydınlatma bilgilerinin anlatılması.

2. HAFTA

Kentsel Aydınlatmanın Gelişimi

Tarihsel gelişimiyle kentsel aydınlatma konusu. Bugün ve gelecek perspektifinde olanaklar, beklentiler, hayaller.

3. HAFTA

Mimaride Günışığı

Uluslararası günışığı standartları bağlamında binalardaki günışığı kullanımı. Kentin farklı kesitlerinde günışığı imkanlarının gözlenmesi.

Aktivite: Günışığı - Gölgeleme analizleri

4. HAFTA

Kentsel Tipolojiler, Işık Kirliliği ve Dark Sky

Sokak, meydan, park ve mimari cephe aydınlatma ilkeleri mekânsal tipolojilere göre incelenecektir. Işık kirliliği türleri, Dark Sky (Karanlık Gökyüzü) felsefesi ve kontrolsüz ışığın kent ekosistemi üzerindeki etkileri değerlendirilecektir.

5. HAFTA

Aydınlatma Master Planları

Aydınlatma Master Planı kavramı anlatılacak ve farklı sunum / temsil yöntemleri gösterilecektir. Katılımcılar ile son 2 haftaya yayılacak üretim çalışmasına başlanacaktır.

6. HAFTA

Master Plan Atölyesi ve Sergiye Hazırlık

İstanbul'un farklı bölgeleri için analizlerin yapılması, çözümlerin üretilmesi, tasarım / üretim çalışmalarının yapılması. Stüdyo çalışması şeklinde gerçekleştirilecektir.

Kentin Sesleri (Soundscape)

Çisel Karacebe

Sosyolog / Araştırmacı

Dersin Ön Koşulları

Kente, gündelik hayata ve sese ilgi duyan herkes katılabilir. Önceden ses çalışmaları, müzik veya ses düzenleme bilgisine sahip olmak gerekmez. Farklı disiplinlerden gelen katılımcıların deneyimleri programın ortak tartışmalarını besleyecektir.

Katılımcıların tartışmalara ve uygulamalara katılması, haftalar arasında kısa dinleme ve gözlem denemeleri yapması ve süreç içinde geliştirdikleri fikirleri grupla paylaşması beklenmektedir. Çalışmalar bireysel veya küçük gruplar hâlinde yürütülebilir.

Ses kaydı yapabilen bir telefon veya taşınabilir kayıt cihazı: Saha çalışmalarında kullanılacaktır. Profesyonel kayıt cihazı zorunlu değildir.

Kulaklık: Kayıtları ayrıntılı dinlemek ve kurgu çalışmaları için gereklidir.

Dizüstü bilgisayar: Özellikle üçüncü haftadaki Audacity uygulaması ve sonraki üretim çalışmaları için gereklidir. Audacity'nin uygulama öncesinde bilgisayara kurulmuş olması beklenmektedir.

Not defteri veya dijital not alma aracı: Dinleme notları, saha gözlemleri ve çalışma fikirlerini kaydetmek için kullanılacaktır.

Bilgisayar erişimi bulunmayan katılımcıların durumu önceden bildirmesi beklenmektedir; ortak kullanım ve küçük gruplarla çalışma olanakları buna göre planlanacaktır. Kurulum ve dosya hazırlığına ilişkin bilgiler uygulama öncesinde paylaşılacaktır.

Dersin Amacı

Bir kenti dinleyerek nasıl tanırız? Gündelik hayatın içinde hangi sesleri fark eder, hangilerini duymamaya alışırız? Sesler bize bir mekânın kullanımı, geçmişi ve orada kurulan ilişkiler hakkında neler anlatır?

Bu ders, ses peyzajı (soundscape) kavramından hareketle kenti işitsel deneyimler üzerinden araştırmayı amaçlamaktadır. Sesleri hem fiziksel yapısı hem de toplumsal ilişkiler, hafıza, aidiyet ve çatışmalarla kurdukları bağlar üzerinden ele alırken dinlemeyi bir araştırma ve bilgi üretme yöntemi olarak kullanmanın yollarını keşfetmektedir. Katılımcıların gündelik çevrelerine yönelik dikkatlerini geliştirmeleri, ses üzerinden araştırma soruları oluşturmaları ve gözlemlerini yaratıcı biçimlerde paylaşmaları hedeflenmektedir.

Katılımcıların seçtikleri bir mekân, ses, gündelik pratik veya sorudan hareketle küçük ölçekli bir araştırma geliştirmesi beklenmektedir. Çalışmalar ses kolajı, ses haritası, işitsel anlatı, dinleme günlüğü ya da farklı deneysel biçimler olabilir. Amaç, araştırma sorusu ile seçilen malzeme ve anlatım biçimi arasında anlamlı bir ilişki kurmaktır. Altı haftalık çalışma sürecinin ardından yapılacak sunumlarda hem üretimler hem de araştırma deneyimleri paylaşılacaktır.

Dersin İçeriği

Soundscape, bir çevrede duyulan seslerin bütünü kadar, bu seslerin insanlar tarafından nasıl algılandığını ve anlamlandırıldığını da ifade eder. Program boyunca ses, sessizlik ve gürültü arasındaki sınırlar; sesin mekân, hafıza ve aidiyetle ilişkisi; kentte hangi seslerin duyulur, hangilerinin geri planda kaldığı tartışılacaktır.

Altı haftalık program; kavramsal tartışmaları, farklı disiplinlerden örnekleri, konuklarla buluşmaları ve uygulamalı çalışmaları bir araya getirecektir. İPA Kampüsü ve çevresinde yapılacak ses yürüyüşleri, dinleme egzersizleri, saha notları ve kayıt denemeleri aracılığıyla katılımcılar kendi araştırmalarını geliştirecektir. Kayıt alırken mahremiyet, izin ve başkalarının deneyimlerini temsil etme gibi etik meseleler de ele alınacaktır.

Dersin Kontenjanı

10-15 Katılımcı

1. HAFTA

Tanışma, Kampüste Ses Yürüyüşü ve İlk Kavramlar

Tanışmanın ve katılımcıların ilgi alanlarının paylaşılmasının ardından İPA Kampüsü içinde kısa bir ses yürüyüşü gerçekleştirilecektir. Yürüyüşte öncelik, çevreyi dikkatle dinlemek ve işitsel deneyimi fark etmek olacaktır.

Yürüyüş sonrasında duyulan sesler ve farklılaşan deneyimler birlikte değerlendirilecek; bu deneyimlerden hareketle ses peyzajı, dinleme, gürültü ve sessizlik kavramlarına giriş yapılacaktır.

2. HAFTA

Saha Kaydı: Dinlediğimizi Nasıl Kaydederiz?

Telefon veya kayıt cihazıyla saha kaydı almanın temel ilkeleri ele alınacaktır. Kayıt konumu, mesafe, süre, kayıt seviyesi ve rüzgâr gibi çevresel koşulların kayda etkisi uygulamalı olarak deneyimlenecektir. Aynı ortamın farklı noktalardan alınan kayıtları karşılaştırılacaktır. Kayıtlara yer, zaman ve gözlem notlarının eşlik etmesi; dosyaların adlandırılması, saklanması ve bilgisayara aktarılması üzerinde durulacaktır.

3. HAFTA

Audacity ile Temel Ses Kurgusu ve İlk Uygulama

Katılımcıların kendi kayıtları üzerinden Audacity'ye giriş yapılacaktır. Ses dosyalarını programa aktarma, dinleme ve bölüm seçme, kesme, taşıma, birden fazla kanalla çalışma, ses seviyelerini dengeleme, geçiş oluşturma ve tamamlanan çalışmayı dışa aktarma adımları uygulanacaktır.

Sesleri hangi sırayla ve hangi ilişkiler içinde bir araya getirdiğimizin anlatıyı nasıl değiştirdiği tartışılacaktır.

4. HAFTA

Sesin Toplumsal İzleri ve İlk Çalışmaların Değerlendirilmesi

Üçüncü hafta hazırlanan küçük uygulamalar birlikte dinlenecektir. Kayıt ve kurgu tercihlerinin dinleyicide nasıl bir mekân veya durum hissi oluşturduğu tartışılacaktır.

Katılımcı çalışmalarından hareketle sesin hafıza, aidiyet, gündelik hayat ve güç ilişkileriyle bağı ele alınacaktır. Hangi seslerin öne çıktığı, hangilerinin geri planda kaldığı ve hangi seslerin gürültü olarak tanımlandığı sorgulanacaktır.

5. HAFTA

Ses, Mekân ve Sanatsal Araştırma

Sesin araştırma ve sanatsal üretimdeki kullanımı, konuğun çalışmaları ve seçili örnekler üzerinden ele alınacaktır. Bir mekânı dinlemenin, kaydetmenin ve başkalarına aktarmanın farklı yolları tartışılacaktır. Katılımcılar kendi araştırma ve üretim fikirlerini paylaşacaktır.

6. HAFTA

Ortak Dinleme, Geri Bildirim ve Sunuma Hazırlık

Çalışmaların taslakları ortak dinleme oturumunda paylaşılacaktır. Araştırma sorusu ile kullanılan kayıtlar ve kurgu arasındaki ilişki değerlendirilecek; her çalışma için tamamlanması veya yeniden düşünülmesi gereken noktalar belirlenecektir.

Sunum haftası için ses dosyaları ve eşlik eden malzemeler hazırlanacak; katılımcıların üretim süreçlerini nasıl aktarabilecekleri üzerinde durulacaktır.

Final Sunumları

Çalışmaların Sunumu ve Sürecin Değerlendirilmesi

Altı haftalık programın ardından ayrılan sunum haftasında tamamlanan çalışmalar paylaşılacak ve birlikte dinlenecektir. Katılımcılar üretimlerini aşağıdaki sorular etrafında değerlendirecektir:

- Hangi sorudan, mekândan veya meraktan yola çıktım?
- Dinleme ve kayıt sürecinde neler fark ettim?
- Hangi sesleri seçtim ve kurguda hangi kararları aldım?
- Teknik, etik veya anlatıma ilişkin ne tür güçlüklerle karşılaştım?
- Çalışma boyunca fikrim ve dinleme biçimim nasıl değişti?
- Devam etseydim neyi geliştirmek veya başka türlü denemek isterdim?

Ortak değerlendirmede çalışmanın araştırma sorusuyla ilişkisi, dinleme ve saha süreci, kayıt ve kurgu tercihleri ile katılımcının kendi uygulamasına ilişkin düşünceleri birlikte ele alınacaktır.

Umut
BURADA

İSTANBUL
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ

